قصه‌ها

خودکشی؛ آغاز یا پایان؟

مریم پیمان

● یا من هو الولی الحمید. سلول‌های بدنم یخ زده و به صف حیرت ایستاده‌اند. خبر تلخ بود، اما نه کوتاه؛ دو پسر و یک دختر امروز ۳۸روزه می‌شوند، اما پدرشان چهار ماه پیش از تولد آنها دیگر نفس نمی‌کشید. روزی که خبر سه‌قلوبودن فرزندانش را شنید، با همه جسم و جان «مضطر» را معنا کرد و مرگ را برگزید. از فرودگاه تا خانه زوج جوان در حاشیه کرمانشاه راهی نیست، اما توانی برای قدم‌زدن در من نمانده است. ۱۲ ماه پیش، نسرین عروس ساسان شد. با ترس وارد کوچه می‌شوم. یک‌باره در خیالم؛ صدای شادمانی جشن عروسی با فریاد و گریه‌های روز تشییع در هم می‌آمیزد. غروب است. مقابل درِ خانه می‌ایستم. دستم توان زنگ‌زدن ندارد. به نسرین چه بگویم؟ تسلیت؟! ازدواج دوم او باز به خوشبختی منجر نشد. دلم را خوش می‌کنم؛ او تنها نیست. مادر و پدرش، برادران و خواهرانش سه‌قلوی دوست‌داشتنی او را پدر می‌شوند! اما دل نسرین را چه کسی آرام خواهد کرد، وقتی از شوهرش فقط یک نامه به ارث برده است؛ ساسان نوشته که تاب ماندن نداشته و از او خواسته است که ازدواج نکند و سه فرزند را هم مادر باشد و هم پدر. توان واردشدن به خانه‌شان را ندارم. خانواده نسرین در منزل روبه‌رو ساکن شده‌اند. دلم به بودن آنها گرم می‌شود. به دیوار آجری تکیه می‌زنم. کیفم را روی زمین می‌گذارم و به کوچه نگاه می‌کنم. چه روز عجیبی بوده است؛ نسرین، شادمان، سبزه‌های نخستین سفره هفت‌سین خانه شوهرش را کنار ظرف سنجد می‌گذارد. همه چیز مهیا است جز سیب! ساسان امشب قرار است برای او سیب بیاورد و بشنود که تنها یک نفر به او پدر نخواهد گفت و سه فرزند حاصل ازدواج آنهاست. قرآن را می‌بوسد. روی سینه‌اش می‌گذارد. ترس در همه رگ‌هایش جاری است. ساسانِ بی‌کار و مقروض چگونه می‌تواند سه فرزند را تأمین کند؟ چندین قسط تنها فرش خانه، یخچال و گاز اتاق ۱۶متری آنها عقب افتاده است. شاید برکت باشند این سه فرزند از راه نرسیده برای سفره بی‌نان عروس و داماد. سرم را به دیوار تکیه می‌دهم. پارکینگ خانه‌ای را گِل و گچ کرده‌اند و زندگی را آغاز. صورتم خیس است. چه روزهای شاد کوتاهی را در این خانه با هم گذرانده‌اند! باد سردی در وجودم می‌پیچد، وقتی به تنهایی نسرین دور سفره هفت‌سین می‌اندیشم. گمان می‌کنم ساسان اینجاست. خبر را شنید. درِ حیاط را باز کرد و رفت. نمی‌دانم شب عید در ذهن و دل ساسان چه گذشته است. فقط می‌دانم ساسان صبح دیگر زنده نبود. مردی که باور کرد مسئولیت سه فرزند با وجود بی‌کاری و ناتوانی مالی سنگین‌تر از شانه‌های اوست. نمی‌دانم چه کسی جسمِ بی‌جان او را یافت، اما شنیده‌ام قرص برنج تنها راه‌حل او بوده است. امروز سه‌قلوها ۳۸روزه می‌شوند و بیش از پنج ماه است که پدر ندارند. دلم برای تنها دختر نسرین غنج می‌رود، وقتی می‌خندد و گونه‌های استخوانی‌اش فرو نمی‌رود. هنوز جان ندارند و از تغذیه مناسب برخوردار نیستند. پیشانی دخترک را می‌بوسم و در عطر جان او تنها یک چیز در ذهنم پژواک دارد؛ «زندگی».

بررسی اقدامات شهرداری در زمینه مراکز ترک اعتیاد شهرداری

اعتبار صد درصدی، عملکرد ۱۰ درصدی

معصومه اصغری: پاییز ۹۴ بود که شهرداری تهران شروع به تجمیع معتادان و کارتن‌خواب‌های منطقه ۱۲ و محلات آسیب‌دیده اطراف کرد؛ با این بهانه که محلات دیگر را پاک کند تا به این افراد آسیب‌دیده در یک نقطه کنترل‌شده رسیدگی کند. کم‌کم که تعداد این کارتن‌خواب‌ها و معتادان متجاهر بالا رفت، خرده‌فروشان هم به آنها اضافه شدند و خیلی زود آوازه این کلونی آزادانه برای معتادان و کارتن‌خواب‌ها، به نقاط دیگر شهر هم رسید. این‌گونه بود که برای مدت حدود دو ماه، محله‌ای به نام هرندی تبدیل به سیاه‌ترین نقطه تهران شد. این شرایط اگرچه با اطلاع اهالی محلات آسیب‌دیده هرندی و دروازه‌غار و سایر محلات منطقه ۱۲ انجام شد؛ اما آنها هیچ‌گاه فکر نمی‌کردند با این شرایط، نزدیک به منطقه جنگی مواجه شوند و کودکان و زنانشان در معرض آسیب طولانی‌مدت قرار بگیرند. این‌گونه بود که یکی از روزهای آبان ۹۴ جمعی از اهالی این محلات به جان کارتن‌خواب‌ها، کارتن‌ها و چادرهای کثیف و نحیف آنها که به درودیوار کوچه و خیابان و پارک آویزان بود، افتادند و آنها را آتش زده و کارتن‌خواب‌ها را هم کتک زدند و بسیاری از آنها را پخش‌وپلا کردند.

برنامه‌های اصلاحی آسیب‌های اجتماعی شهرداری تهران هنوز شروع نشده بود؛ اما آن گوشه از تهران و محلات اطرافش دچار شده بودند؛ دچار وضعیتی که از سال‌ها قبل داشتند و همین حالا هم دارند؛ اما دیگر کنترلی روی این وضعیت نبود. شهرداری تهران با همکاری نیروی انتظامی قول‌هایی می‌داد؛ اما اتفاقی رخ نمی‌داد و این وضعیت حدود شش ماه طول کشید. شهردار تهران به همراه معاون اجتماعی که برنامه ضربتی را برای ساماندهی این محلات داشت، قول شش‌ماهه برای ساماندهی این وضعیت دادند. اعتبارات بود که شورای چهارم بدون ارائه برنامه و توضیحی برای این طرح‌ها تصویب می‌کرد. شهردار تهران چند ماه بعد از اینکه اقدامات مدنظرش را در این محلات انجام داد، گزارشی را به شورای شهر درباره ساماندهی محلات آسیب‌دیده منطقه ۱۲ ارائه داد که اعضا قانع نشدند؛ اما دیگر دستشان به جایی بند نبود؛ چون کارها شده و پول‌ها خرج شده بود.

شهرداری تهران میان برنامه‌هایی اصلاحی که هیچ‌گاه گزارش جزئیات و عملکرد آن ارائه نشد، شروع به ایجاد مراکز بازپروری، برای معتادان و کارتن‌خواب‌هایی کرد که می‌خواهند به شکلی خودخواسته ترک و به زندگی برگردند. به عبارتی، شهرداری تهران از میان هزاران معتادی که نمی‌خواهند یا نمی‌توانند ترک کنند، ریسک اعتبار درخور توجهی را روی بازگشت به زندگی تعداد محدودی از آنها که قصد ترک داشتند، گذاشت. تعدادی که به گفته رئیس سازمان خدمات اجتماعی شهرداری تهران تعدادشان از ابتدا تاکنون به حدود ۵۰۰ نفر به طور قطعی هم نمی‌رسد.

شهرداری تهران مجموعه‌هایی را به نام بهاران ایجاد کرد تا معتادان و کارتن‌خواب‌هایی که دوره ترک مواد مخدر را گذرانده و پاک شده‌اند و قصد دارند با مهارت‌آموزی به جامعه و خانواده خود برگردند، کمک کند. این مراکز را در محلات پرخطر و در معرض دید این گروه پرآسیب ایجاد کرد و در ابتدا هم گزارش‌های نسبتا امیدوارانه‌ای از آن ارائه می‌شد؛ اما در ادامه، عملکرد دچار اشکال شد و همه اینها در حالی بود که با تغییرات در معاونت اجتماعی شهرداری تهران و رفتن آن معاون شهردار تهران که برنامه‌هایی را تدارک دیده بود، بسیاری از برنامه‌های این معاونت درباره محله هرندی، یا متوقف شد یا تغییر کرد. این‌گونه بود که مجموعه‌ای که شهرداری تهران نامش را قرارگاه اجتماعی گذاشته و همه امور منطقه ۱۲ را به آن سپرده؛ اما هیچ‌گاه گزارشی از عملکردش وجود نداشته، زمزمه‌های خصوصی‌سازی در مجموعه‌های بهاران تجهیزشده یا در حال آماده‌سازی را سر داد.

عکس: آژانس عکس تهران

اواخر فروردین ۹۵ شهردار تهران در برنامه‌ای نمایشی، نشستی خبری در محله پرآسیب هرندی برگزار کرد و از مجموعه بهاران این محله هم بازدید کرد. او توضیحاتی را درباره برنامه‌های شهرداری در این محلات داد و تاکید کرد که مراکز بهاران نباید جزء سازمان شهرداری شوند و موضوع واگذاری آنها را به نهادهای عمومی و بخش خصوصی مطرح کرد. او البته گفت: «حتی اگر مأموریتم در شهرداری تمام شود، موضوع مراکز بهاران، مراکز کوثر و آسیب‌های اجتماعی را به‌عنوان شخص محمدباقر قالیباف دنبال خواهم کرد». قالیباف در فروردین سال ۹۵ هزینه نهایی نگهداری و آموزش و سایر نیازهای هر فرد بهبودیافته در مراکز بهاران را روزانه هشت هزار تومان اعلام کرد که البته بخشی از آن از سوی مردم و خیران تأمین می‌شود.

تغییرات که در شهرداری تهران رخ داد و شهردار تهران سومین برنامه انتخاباتی خود را کلید زد، دیگر برنامه‌های حوزه خدمات اجتماعی هم کم‌رنگ شدند. در مدتی که آسیب‌های اجتماعی شهر تهران در اوج نگرانی قرار گرفته بود، مقام معظم رهبری هم در این موضوع ورود جداگانه‌ای کردند و خواستار ارائه گزارش عملکرد در این زمینه شدند؛ اما در نیمه دوم سال ۹۵ به بعد، خبری از ارائه این گزارش‌ها هم نبود یا حداقل این گزارش‌ها بازتابی در بیرون و عملکردها نداشت.

این عضو شورای شهر چهارم درباره هزینه و فایده برای بهاران گفت: درباره بهاران صددرصد هزینه کردیم؛ اما در خوش‌بینانه‌ترین حالت تنها ۱۰ درصد نتیجه گرفته‌ایم. در واقع ۹۰ درصد از افراد جمع‌آوری‌شده در بیرون از مراکز بهاران در شرایط قبلی هستند و در مناطق ۱۱، ۱۳ و ۱۶ سرریز شده‌اند و موضوع مرتفع نشده است

از این دوران تا امروز، گزارش‌های نگران‌کننده‌ای از ادامه حضور کارتن‌خواب‌ها و معتادان متجاهر زن و مرد در محلات منطقه ۱۲ و محلات اطراف آن منتشر می‌شد و شورایاران مناطق مختلف از جمله منطقه ۱۵، ۱۴ و ۱۳ و حتی مناطق دورتر از منطقه ۱۲ در شورای شهر تهران به پخش‌شدن معتادان در این محلات اعتراض می‌کردند و هشدار می‌دادند. تا این زمان هم شهرداری هنوز بر درست‌بودن برنامه‌های خود اصرار داشت و مدیرعامل سازمان خدمات اجتماعی شهر تهران، در پایان تابستان ۹۵ در چند نشست خبری، گزارشی از عملکرد این مجموعه در منطقه ۱۲ و محله هرندی و البته مجموعه‌های بهاران اعلام کرد. او از بی‌مهری به عملکرد شهرداری در این منطقه و ایجاد مراکز بهاران صحبت کرد و اینکه اگر نرخ درمان کامل معتادان و بازگشت آنان به زندگی در دنیا بین هفت تا ۱۰ درصد است، عملکرد آنها تا ۱۰ درصد عملکرد خوبی است و عددی بیش از ۴۰۰ نفر را برای بهبودیافتگان این مراکز اعلام کرد.

اعضای شورای شهر چهارم تهران هر هفته در شورای شهر درباره گزارش‌ندادن به شورا درباره این عملکرد تذکر می‌دادند، حجت‌الاسلام ناصحی، رئیس کمیسیون فرهنگی و اجتماعی شورای چهارم، درباره ارائه‌ندادن گزارش از این مراکز و عملکرد نیروهایی که کار به آنها واگذار شده و مجتبی شاکری بارها درباره نبود گزارش‌دهی و عملکرد حداقلی تذکر دادند. شاکری به ادعای شهرداری تهران درباره جمع‌آوری دوهزارو ۵۰۰ معتاد در مراکز بهاران اشاره کرد و گفت: شاید از این تعداد حدود صد نفر هم از این مراکز پاک بیرون نیامده است. ما هم از تعداد افرادی که در مراکز بهاران بهبود یافته‌اند، نه آماری داریم و نه شهرداری آماری ارائه می‌دهد و ما حتی نمی‌دانیم دراین‌باره چقدر هزینه شده است. این عضو شورای شهر چهارم با اشاره به اینکه اقداماتی که در حوزه هزینه و فایده برای بهاران انجام شده است، در صورت تکرار اقدام مشابه باید منطقی و عقلایی باشد، عنوان کرد: درباره بهاران صددرصد هزینه کردیم؛ اما در خوش‌بینانه‌ترین حالت تنها ۱۰ درصد نتیجه گرفته‌ایم. در واقع ۹۰ درصد از افراد جمع‌آوری‌شده در بیرون از مراکز بهاران در شرایط قبلی هستند و در مناطق ۱۱، ۱۳ و ۱۶ سرریز شده‌اند و موضوع مرتفع نشده است. انتقادها به عملکرد مجموعه‌های بهاران در حالی ادامه یافت و هنوز ادامه دارد که دیگر شهرداری تهران درباره این تذکرها و اعتراض‌ها پاسخ‌گو نبود و حالا هم مدیریت شهری بعد از ۱۲ سال تغییر کلی کرده و آنهایی که باید پاسخ‌گوی اقدامات‌شان باشند، نیستند. چندی قبل رضا محبوبی، معاون اجتماعی مرکز اجتماعی و فرهنگی وزارت کشور، با بیان اینکه مدیریت اجتماعی سابق شهرداری همکاری خوبی با شورای اجتماعی وزارت کشور در اجرای طرح قرارگاه آسیب‌های اجتماعی نداشت، گفت که با تغییر مدیریت از سال گذشته این قرارگاه‌ها به شکلی کاملا جدا از مراکز بهاران و گرمخانه‌ها فعال شد.

عملکرد نامناسب مراکز بهاران را سخنگوی ستاد مبارزه با مواد مخدر هم صراحتا مطرح کرد. پرویز افشار با تأکید بر اینکه مراکز بهاران تاکنون عملکرد خوبی نداشته و باید براساس حکم قانونی به مراکز صیانت، توانمندسازی، اشتغال، بازپروری، بازاشتغال‌کردن معتادان بهبودیافته تبدیل شود، گفته بود: «براساس تفاهم ستاد مبارزه با مواد مخدر و شهرداری تهران راه‌اندازی تعداد دو مرکز بهاران در مناطق ۲۲گانه تهران تصمیم‌گیری شد؛ یعنی ۴۴ مرکز بهاران و هر مرکز با حدود ۱۵۰ نفر جذب افراد معتاد تعیین شده است که مجموعا حدود شش‌هزارو ۶۰۰ نفر ظرفیت برای جذب افراد معتاد بهبودیافته در این مراکز ایجاد شود و چرخه درمان یعنی معتادان بهبودیافته‌ای که از مراکز ۱۵ و ۱۶ ترخیص شده‌اند، در این مراکز برای حفظ‌آموزی، توانمندسازی، صیانت و مفیدبودن آموزش دیده و به جامعه بازگردند؛ اما مسئله اینجاست که تعداد این مراکز هیچ‌وقت به رقم ۴۴ نرسید و در قسمتی از مناطق شهرداری تعداد محدودی از این مراکز راه‌اندازی شد که براساس آمارهای موجود از مراکز فعال در سطح مناطق مختلف شهرداری حدود ۱۱ الی ۱۳ مرکز راه‌اندازی شده و آمارهای متفاوتی دراین‌باره وجود دارد. این در حالی است که این مراکز در به‌حداکثررسانی فعالیت‌های خود موفق نبوده؛ چراکه به جای جذب افراد بهبودیافته در مراکز ماده ۱۶ مشتریان عمده‌ای را به خود جذب کردند».

اعضای شورای چهارم شهر تهران که در این مدت موضوع عملکرد بهاران را دنبال می‌کردند، به موضوع برون‌سپاری این مجموعه‌ها به شرکت‌ها و افراد خاص رسیدند و این موضوع را تذکر دادند. محمد حقانی و غلامرضا انصاری در صحن علنی شورا از واگذاری مجموعه‌های بهاران به مجموعه‌ای به نام قرارگاه امام رضا خبر داد. او گفت که شهرداری تهران در روزهای پایانی دوره مدیریت آقای قالیباف، مدیریت ۲۳ مرکز بهاران را به مدت سه سال یا بیشتر، «با قیمت نامعلوم و ترک تشریفات» به قرارگاه امام رضا داده است. مدیران شهرداری تهران خیلی زود به این اظهارات واکنش داشتند. آنها موضوع واگذاری را رد نکردند؛ اما گفتند که این مجموعه یعنی قرارگاه امام رضا (ع) پولی به خاطر این خدمات دریافت نمی‌کند.

غلامرضا انصاری گفت که درباره ماهیت تشکیلاتی قرارگاه امام رضا اطلاعات زیادی وجود ندارد؛ اما می‌گوید که می‌داند این قرارگاه در اختیار برخی از نزدیکان قالیباف است. «فاطمه دانشور، یکی از فعالان موضوعات اجتماعی در شورای چهارم، درباره این موضوع گفته بود که تاجایی‌که می‌داند عملکرد این قرارگاه در حوزه» محرومیت‌زدایی است و در موضوع کاهش آسیب اعتیاد تجربه‌ای ندارد. او گفته بود که از مسئولان این مجموعه چندین بار درخواست ملاقات کرده‌ایم؛ اما «آنها ظاهرا نمی‌خواهند خود را نشان دهند».

ناصر امانی، معاون وقت شهردار تهران که همواره برای دفاع از شهرداری تهران در جلسات شورای شهر تهران حضور دارد، پس از طرح این موضوعات در شورا گفت: «قرارگاه امام رضا یک شرکت خصوصی است که در زمینه آسیب‌های اجتماعی به شهرداری تهران کمک می‌کند. این قرارگاه به شهرداری وابسته نیست و هیچ کمک بلاعوضی از شهرداری دریافت نمی‌کند»؛ اما درباره این موضوع رضا قدیمی، مدیرعامل سازمان خدمات اجتماعی شهرداری تهران، صحبت‌هایی متفاوت داشت، گفته است که قرارگاه امام رضا برای مدیریت مراکز ترک اعتیاد هیچ پولی دریافت نخواهد کرد. مجتبی عبداللهی، معاون اجتماعی شهردار سابق تهران که در آخرین روزهای شورای چهارم گزارش عملکرد ۱۲ساله این مجموعه را ارائه می‌کرد، درباره بهاران توضیح کوتاهی داد و با اعتراف به عملکرد منفی این مجموعه‌ها گفت: ۸۰ تا ۹۰ درصد افرادی که به این مراکز مراجعه می‌کنند، مجدد به اعتیاد بازمی‌گردند؛ چراکه چرخه درمان در کشور کامل نیست.

ادامه در صفحه ۱۷

خبر

انتقاد شدید سرپرست حجاج ایرانی از ادامه تبلیغات منفی علیه حج

● **شرق:** سرپرست حجاج ایرانی در جمع روحانیون حج امسال، از تبلیغات منفی علیه حج در کانال‌های مرتبط با ضد انقلاب به‌شدت انتقاد کرد. حجت‌الاسلام سیدعلی قاضی‌عسکر در همایش سراسری روحانیون، معین‌ها و معینه‌های حج تمتع ۹۶ در مکه مکرمه با اشاره به اینکه در بازدید از هتل‌ها، زائران از راه‌اندازی حج رضایت دارند و ابراز خوشحالی می‌کنند، از فشارهای تبلیغاتی برای زیر سؤال بردن اصل حج به‌شدت انتقاد کرد.

امیرالحاج ایران از حج به‌عنوان رکن دین نام برد و تصریح کرد: برخی با یک سلسله ذهنیات غلط و حرکت‌هایی که از بیرون کشور رقم می‌خورد هر چند روز یک بار مطلبی را در فضای مجازی منتشر می‌کنند که مربوط به گذشته است و تلاش دارند مردم را نگران کنند. وی با اشاره به اینکه سرنخ‌های خارج از کشور این حرکت‌ها شناسایی شده است، افزود: برخی کانال‌ها که با سلطنت‌طلب‌ها در ارتباط هستند این تبلیغات مسموم را انجام می‌دهند، چند روز قبل شایعه اهانت به بانوان ایرانی را در فرودگاه (جده) مطرح کردند که دروغ محض بود و قبل از آن هم خبر فوت ۳۰ زائر را با شیوه خاص برای ایجاد اضطراب در میان مردم پخش کردند، البته طبیعی است وقتی نزدیک به سه میلیون زائر که کهن‌سال نیز در میانشان است در یک جا جمع شوند، فوتی هم دارد.

نماینده ولی فقیه در امور حج و زیارت وظیفه شرکت‌کنندگان در این همایش را در برگزاری حج مطلوب و آگاهی‌بخشی به زائران دانست و گفت: چند روز آینده به‌ویژه ایام تشریق بسیار حساس است و باید مدیریت شود تا حج را که با الطاف خداوندی راه‌اندازی شد، به‌خوبی به پایان ببریم و حجاج سالم به کشور بازگردند. وی تاکید کرد: همه کارگزاران حج باید دست به دست هم بدهند و با تمام توان و قدرت کمک کنند تا روزهای آتی به‌خوبی پشت‌سر گذاشته شود. او به روحانیون کاروان‌ها توصیه کرد با برنامه‌ریزی مناسب، زائران در اوقات فراغت از نظر مسائل فرهنگی و مذهبی کاملا اشباع شوند.

سرپرست حجاج ایرانی از ایجاد استرس در زائر به‌عنوان آفت نام برد و گفت: از تک‌روی باید پرهیز شود و تصمیمات به‌صورت جمعی در کاروان‌ها گرفته و عملیاتی شود. امیرالحاج ایران با اشاره به اینکه امسال در مسجدالنبی، بقیع و مسجدالحرام شرایط بهتر بود، افزود: امیدواریم توافق انجام‌شده قبل از حج با کشور میزبان به‌طورکامل اجرائی و عملیاتی شود. نماینده ولی فقیه در ادامه سخنان خود وضعیت چادرهای جدید عرفات و امکانات سرمایشی فراهم‌شده برای راحتی زائران را تشریح کرد و گفت: لازم است جاجیان عزیز را با زندگی جمعی و شرایط جدید آشنا کنیم.

سرپرست حجاج ایرانی همچنین توجه به زمان‌بندی اعلام‌شده برای حضور کاروان‌ها در عرفات، مشعر و منا را ضروری خواند و گفت: شورای فرهنگی هر کاروان تشکیل و مصوبه‌ای تنظیم کند تا به‌هیچ‌وجه کسی براساس تجربه تک‌روی نکند، بلکه تصمیم‌ها به‌صورت جمعی گرفته شود. او به تسهیلات و خدمات فراهم‌شده در طول مسیر رمی و بازگشت به چادرها و نحوه بازگشت زائران از منا به هتل‌ها اشاره کرد و گفت: هرچه می‌توانید آرامش را به زائران تزریق کنید تا مضطرب نباشند و مسائلی که در سال‌های گذشته اتفاق افتاده به ذهنشان خطور نکند. وی گفت: بارها تاکید کرده‌ام که مدیریت حج، مدیریت مشارکتی است و باید در سفر همه با هم کارها را مدیریت کنند.

جدول ۲۹۰۸ ■ طراح: بیژن گورانی

افقی:

۱- پنجمین پیشوای مسلمانان که سالروز شهادتش را تسلیت می‌گوییم- گل سرخ ۲- واحد پول دانمارک- عبادت‌کننده- آنچه غیر از خدا باشد ۳- نت ششم- کیسه‌کش حمام- حائل در مقابل خطر ۴- تلاش و کوشش- انبار گندم- حرکت و جابه‌جایی ۵- بخشش، عطا- برای بیان لزوم گفته می‌شود- عزاداری ۶- گزند- قلعه بالای کوه- علامت باقی‌مانده از چیزی ۷- نوازنده- بسته نرم‌افزاری - از جنگ‌های معروف نادرشاه ۸- حرف ندا- چاه آبی که خداوند به لطف خود در زیر پای حضرت اسماعیل جاری ساخت- پایه- حرف همراهی ۹- شهری در مازندران- شعر- پراکندگی ۱۰- فرارکردن- چیره- گرایش خاصی در یک دین ۱۱- گاهی زیر نیم کاسه است! - تخلص هوشنگ ابتهاج- درختی با دانه‌های روغنی ۱۲- آسیاب آشپزخانه- خوابیده- مرطوب ۱۳- سیاه‌پوست- نان خردشده در آبگوشت- تخم‌مرغ خارجی ۱۴- سخت و محکم- به حالت خمیده- باریک و کشیده ۱۵- پیشوند سلب- مجموعه داستانی نوشته امین فقیری.

عمودی:

۱- خوردن- نویسنده آلمانی رمان گرگ بیابان- پروردگار ۲- چند مرتبه- پرندگان- پدر ۳- ضمیر غائب- چیره‌شونده- نوعی اختلال بینایی ۴- کاشف قانون وراثت- به شخص گندمگون گفته می‌شود- پروتئین سلول‌های زنده ۵- سرسرای ورودی- از حواریون عیسی(ع)- گهواره ۶- همیشه رنگ ندارد- پخته‌شده در آب- قطعه موسیقی ۷- دامن بلند- از ابزار بنایی- عقیده ۸- زیر خاک پنهان‌کردن- ابزار اضافه قابل‌تعویض- کفش پاشنه‌دار قدیمی- صوت شگفتی ۹- لوله بلند برای کشیدن اتومبیل از کار افتاده- افسار- سنگینی معده بر اثر هضم‌نشدن غذا ۱۰- شیر کوهی- از مقاطع مخروطی- همنشین برهمن ۱۱- ماه- پشتگرمی- مربوط به ذهن ۱۲- نام سه تن از پادشاهان اسکاتلند بود- هر یک از واحدهای تخصصی در ارتش- محکم و استوار ۱۳- یار ابسال- گل خیری- تک‌برگ چاپ شده ۱۴- جاری- پابرجا و برقرار- طمأنینه ۱۵- به دنیاآوردن- حقه‌باز و متقلب- دشواری در کار.

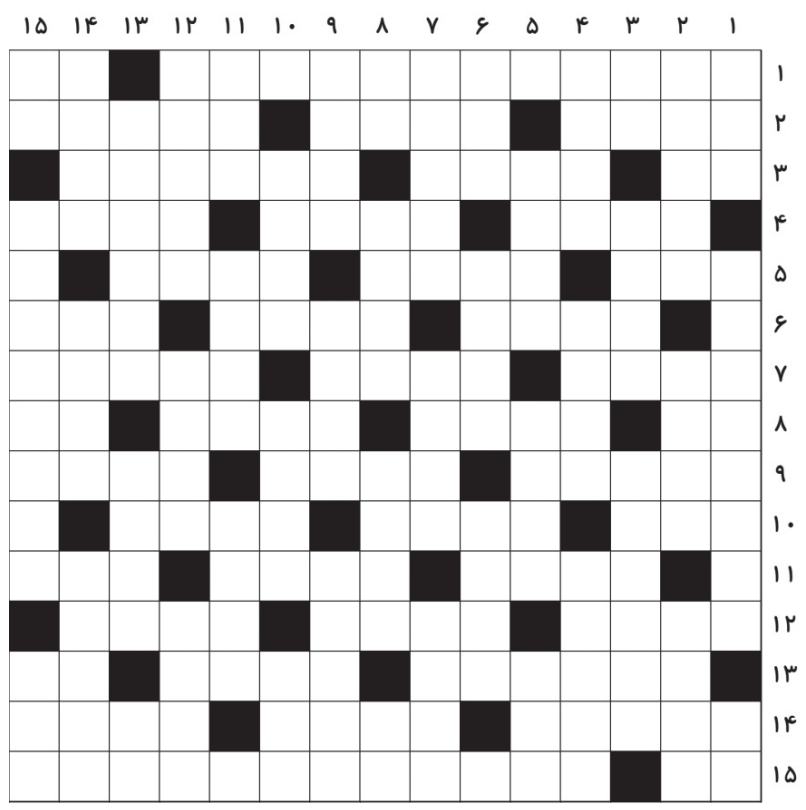

حل سودوکو سخت

۷	۳	۱	۲	۶	۸	۵	۴	۹
۴	۸	۲	۳	۹	۵	۱	۶	۷
۶	۹	۵	۱	۷	۴	۸	۲	۳
۸	۱	۳	۵	۲	۷	۴	۹	۶
۲	۶	۴	۸	۳	۹	۷	۵	۱
۵	۷	۹	۴	۱	۶	۲	۳	۸
۱	۴	۸	۹	۵	۳	۶	۷	۲
۹	۲	۷	۶	۴	۱	۳	۸	۵
۳	۵	۶	۷	۸	۲	۹	۱	۴

حل سودوکو ۱۹۰۳

۶	۲	۹	۳	۵	۷	۱	۸	۴
۳	۱	۸	۲	۹	۴	۶	۵	۷
۷	۵	۴	۶	۱	۸	۳	۹	۲
۵	۶	۲	۱	۸	۳	۴	۷	۹
۹	۴	۱	۷	۶	۵	۸	۲	۳
۸	۳	۷	۹	۴	۲	۵	۶	۱
۴	۹	۳	۵	۲	۶	۷	۱	۸
۱	۷	۶	۸	۳	۹	۲	۴	۵
۲	۸	۵	۴	۷	۱	۹	۳	۶

جدول ۲۹۰۷

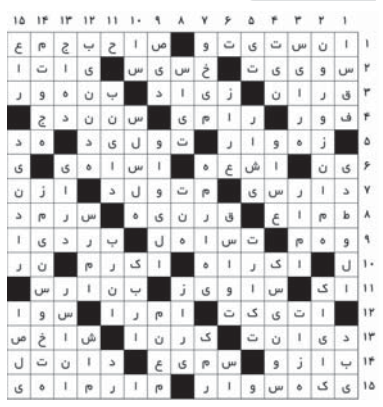

سودوکو سخت ۱۹۰۴

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲	۳				۱			
۷				۸		۴		
	۹	۴	۷			۸		
	۲				۹		۵	
۱	۶	۹	۳					
	۵		۲				۳	۶
			۹	۴	۷	۶		
			۱		۵			
			۸		۶		۴	

سودوکو ۱۹۰۴

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

	۵	۹		۱				۸
۷		۲				۵		۴
	۳	۸	۹			۶	۱	
	۴		۵	۷			۸	
۳	۸			۹	۶			۲
		۵				۷	۳	۶
			۲		۴		۶	۳
			۷	۸	۹	۲		۱
				۶	۱		۷	۵